

Гурик Мирослава Іванівна
Джугла Надія Володимирівна
Мельничук Іванна Іванівна

Роль правих політичних партій у світовій історії: еволюція, сучасні виклики та перспективи

УДК 329.1/6:327
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2025-3.8>

Гурик Мирослава Іванівна
кандидат історичних наук,
доцент кафедри політології
та філософії імені Сергія Коновала
Західноукраїнського національного
університету
вул. Львівська, 10, Тернопіль, Україна
ORCID: 0000-0001-5864-4931

Джугла Надія Володимирівна
викладач кафедри політології
та філософії імені Сергія Коновала
Західноукраїнського національного
університету
вул. Львівська, 10, Тернопіль, Україна
ORCID: 0000-0002-5817-782

Мельничук Іванна Іванівна
студентка спеціальності
С2 «Політологія»
Західноукраїнського національного
університету
вул. Львівська, 10, Тернопіль, Україна
ORCID: 0009-0001-6913-1354

У статті досліджується роль правих політичних партій у світовій політичній історії з урахуванням сучасних трансформацій, які зазнали ці політичні сили після 2020 року. Актуальність теми зумовлена зростанням впливу правих партій у багатьох державах, а також їхньою здатністю трансформувати політичний дискурс, легітимізувати ідеї культурного націоналізму, економічного протекціонізму, антимігрантських політик та авторитарних підходів у межах демократичних процедур. Звертається увага на активне використання цифрових платформ, особливо соціальних мереж, як інструменту мобілізації електорату, поширення ідеології та формування нових моделей політичного лідерства. Праві сили дедалі частіше відмовляються від традиційних ієрархічних структур, віддаючи перевагу гнучким, горизонтальним та персоналізованим формам організації. У статті також розглянуто вплив популістської риторики, емоційної мобілізації, антисистемної критики та медіатизації політики на зростання популярності правих партій серед широких верств населення, зокрема серед молоді та соціально уразливих груп, які шукають прості відповіді на складні соціально-економічні виклики.

Метою дослідження є виявлення історичних закономірностей розвитку правих партій, характеристика сучасних форм їхньої присутності в глобальному політичному просторі та оцінка впливу цих сил на демократичні інститути, політичну стабільність, суспільні цінності та легітимність ліберального порядку. Методологічна основа охоплює порівняльний аналіз, дискурсивний аналіз політичної риторики, контент-аналіз академічних джерел, опублікованих у 2020–2024 роках. Джерельну базу становлять сучасні західні дослідження феномену правого популізму, медіаполітики, криз представництва, трансформацій демократії та нових форм авторитаризму. У підсумку доведено, що у період після 2020 року праві політичні сили демонструють не лише зростання електорального впливу, а й здатність трансформувати політичний порядок денний. Через комбінацію культурного націоналізму, популістської риторики, антиміграційної політики та критики ліберальних інституцій вони стали важливими агентами політичної конкуренції в Європі, США, а також в Україні. Праві партії є активними агентами змін, які формують нові уявлення про політику, демократію й ідентичність у XXI столітті.

Ключові слова: праві партії, популізм, консерватизм, політична ідеологія, демократія, ідентичність, радикалізм, політична трансформація.

Вступ. Праві політичні партії були невід'ємною частиною світового політичного процесу ще з часів формування модерної партійної системи. Від консервативних сил XIX століття, що захищали традиційний порядок, до сучасних правих популістських рухів, які кидають виклик ліберально-демократичним нормам, цей ідеологічний сегмент зазнав суттєвої еволюції. Упродовж останнього десятиліття ми спостерігаємо новий етап активізації правих партій, що особливо проявився після 2020 року – на тлі пандемії, глобальної безпекової нестабільності, зростання економічної нерівності та кризи довіри до інституцій.

Актуальність дослідження зумовлена двома паралельними процесами: по-перше, зростанням електоральної підтримки правих партій у багатьох країнах (зокрема в Європі, США та Латинській Америці), а по-друге – їх здатністю радикально змінювати політичний порядок денний навіть без формального перебування при владі. Від антиімміграційної риторики до політики культурного реваншизму – праві сили дедалі частіше стають не лише реакцією на кризи, а й їхніми каталізаторами.

Водночас праві партії є об'єктом постійної політичної переоцінки, адже багато з них перебудовують на межі легітимності, балансують між демократичним процесом та авторитарними тенденціями. Це зумовлює необхідність системного вивчення їхньої ролі у світовій політичній історії, ідейної еволюції, інституційних стратегій і дискурсивних практик. Саме цьому присвячена дана стаття, що поєднує історичний аналіз із фокусом на сучасних тенденціях розвитку правих політичних рухів.

Мета і завдання дослідження. Метою статті є з'ясування історичних і сучасних чинників становлення, трансформації та політичного впливу правих партій у світовій політиці. Для реалізації поставленої мети необхідно виконати ряд завдань, зокрема: розглянути історичну еволюцію правих політичних сил; проаналізувати ідеологічну та електоральну багатовимірність сучасного правого спектру; виявити причини зростання їх популярності; розглянути особливості правих сил в Україні у порівняльному контексті; визначити основні виклики, які створює активізація правих

у сучасних демократіях; запропонувати можливі напрями подальших досліджень.

Методи дослідження. Методологічна основа статті побудована на міждисциплінарному підході, що поєднує як якісні, так і елементи кількісного аналізу. Основними методами дослідження стали: порівняльно-історичний метод – дозволив простежити еволюцію правих політичних партій у різних національних контекстах (Західна Європа, США, Центрально-Східна Європа, зокрема Україна) та виявити спільні закономірності та відмінності у їхньому розвитку від кінця XVIII століття до сучасності; дискурсивний аналіз – застосовувався для вивчення політичної риторики правих партій, зокрема щодо таких тем як ідентичність, суверенітет, міграція, культура, традиційні цінності. У центрі аналізу – публічні виступи лідерів, маніфести, програмні документи та офіційні сайти партій (наприклад, AfD у Німеччині, Vox в Іспанії, PiS у Польщі, «Свобода» в Україні); контент-аналіз сучасних академічних джерел (2020–2024) – охопив авторитетні монографії, статті і аналітичні звіти, які стосуються сучасних правих політичних течій, популізму, трансформації консерватизму та впливу правих партій на демократичні інститути. Було проаналізовано зміст і тематику, а також риторику та ідеологічні елементи цих джерел, що дало змогу вибудувати науково обґрунтовану концептуальну рамку дослідження; емпіричний аналіз – включав приклади з конкретних політичних кампаній, парламентської активності та медіа-стратегій сучасних правих партій у період 2020–2024 років. Особливу увагу приділено випадкам правих партій у Польщі (PiS), Франції (Rassemblement National), США (республіканська партія у період після Трампа), а також українському правому спектру в умовах війни (ВО «Свобода», «Правий сектор», «Нацкорпус»).

Застосування комбінації цих методів дозволило комплексно охопити як історичну, так і актуальну проблематику розвитку правих партій, надати дослідженню аналітичної глибини та забезпечити його релевантність сучасному політичному контексту.

Результати дослідження. Початкове формування правого ідеологічного крила в європейській політиці було відповіддю на потрясіння Французької революції. Контрреволюційні мислителі на кшталт де Местра та Бональда сформулювали першу програму політичного консерватизму, що спиралася на авторитет традиції, релігії та ієрархії. У XX столітті спектр правих значно розширився: від традиційних консерваторів до фашистських і націонал-соціалістичних режимів. Після Другої світової війни відбулося маргіналізування крайніх правих, натомість помірковані праві адаптувалися до демократії. Наприклад, Християнсько-демократичні партії стали рушіями європейської інтеграції [13].

Наприкінці XX – на початку XXI століття праві зазнали суттєвої трансформації. Їхня нова хвиля – це поєднання популізму, націоналізму, дискурсу про ідентичність. Така еволюція пов'язана з глибокими соціальними зрушеннями, зокрема через глобалізацію, кризу партійного представництва та посилення масових медіа [14, с. 36].

Сучасні праві охоплюють широкий спектр – від традиційного консерватизму до правого радикалізму. Розмежування проходить між: – правими консерваторами (наприклад, Республіканська партія в США); – правими популістами (RN у Франції, FPÖ в Австрії); – новими націоналістами (Партія свободи в Нідерландах); – етнокультурними ексклюзивістами (AfD у Німеччині).

Згідно з Філіпович, ці партії мають різну економічну політику, але об'єднані культурним захистом, євроскептицизмом і критикою міграції. Більшість виступає за відновлення «традиційного суспільного порядку» [8].

У сучасній політологічній літературі акцент зміщується на вивчення розриву між класичним консерватизмом та постмодерною правою політикою. Так, Кетрін Міллер-Ідріс підкреслює, що сучасні праві партії «перетворюють політичну ідентичність на стиль – форму, яка передує змісту», відходячи від традиційної програмної структурованості на користь візуальних, символічних та культурних практик [12, с. 24].

Після 1989 року праві партії на Заході почали активно інтегруватися у виборчі системи, відходячи від крайніх форм, однак зберігаючи антиміграційний та антиглобалістський дискурс. Джадж вказує, що «праві сьогодні – це політичні актори, які не стільки пропонують альтернативу демократії, як робили це в XX столітті, скільки прагнуть редизайну її меж» [10, с. 88]. Ця тенденція призводить до нормалізації авторитарних елементів у межах демократичного процесу.

Одним із ключових векторів історичної трансформації стало зміщення з фокусу на економічну еліту до зосередження на «народі» як єдиному носієві політичної істини. Це дозволяє правим партіям ефективно маневрувати між соціальним патерналізмом і ринковим націоналізмом, залежно від політичного контексту. Як зазначають Бері і Макдональд: «мейнстрімізація радикального дискурсу відбувається не через прийняття ідей, а через поступову зміну норм політичної мови» [6, с. 19].

Останні роки позначені новою фазою політичної активізації правих сил, яка істотно відрізняється як від класичного консерватизму, так і від радикального націоналізму XX століття. Йдеться не лише про ідеологічні трансформації, а й про зміну способу політичної дії, структури партій, комунікативних стратегій та соціальної бази.

Один із ключових чинників цього періоду – пандемія COVID-19, яка стала каталізатором зрос-

тання недовіри до інституцій і підвищеного запиту на «жорстку державу». Як зазначають Муд і Кальтвасер, «криза COVID-19 дала правим популістам нову легітимаційну рамку, де безпека колективу стала виправданням авторитарного ухилу та підриву громадянських прав» [14, с. 40].

З іншого боку, посилюється культурний вимір правої політики. Сучасні праві дедалі активніше експлуатують риторику захисту традиційних цінностей, антиміграційного протекціонізму, гендерного консерватизму та євроскептицизму. Міллер-Ідріс підкреслює: «сучасна ультраправа риторика ґрунтується не на відкритому насильстві, а на привабливості культурної автентичності та «здорового глузду», що апелює до широкої аудиторії» [12, с. 45].

Важливою тенденцією стає «медіалізація правої політики», коли платформи соціальних мереж перетворюються на головний інструмент мобілізації, обходячи традиційні канали представництва. Як вказує Кольберт: TikTok, YouTube та Telegram стали «новими інфраструктурами правого активізму, що забезпечують швидку адаптацію меседжів до запиту цільових груп» [11, с. 58].

Зміни спостерігаються й на рівні внутрішньої організації. На зміну класичним партіям із жорсткою ієрархією приходять сіткові структури: партії-рухи, лідерські проекти, цифрові платформи. Джадж наголошує, що сучасні праві «рухаються від програми до інтерфейсу – від змісту до стилю, де головне не те, що ти пропонуєш, а як це виглядає» [10, с. 93].

Ці процеси є глобальними, але мають свої регіональні варіації. У Східній Європі праві партії часто пов'язані з питаннями державної безпеки та історичної пам'яті (наприклад, PiS у Польщі), тоді як на Заході вони артикують антиімміграційні й антигендерні позиції (наприклад, Rassemblement National у Франції). У США ж республіканський мейнстрим дедалі більше інтегрує риторику крайнього правого крила, особливо після кампанії Дональда Трампа 2020 року.

Сучасні праві партії мають дедалі сильніший вплив на політичний процес – як у владі, так і в опозиції. Їхній вплив простежується не лише в конкретних рішеннях, а й у зміні правил гри, зміщенні суспільного дискурсу та норм політичної мови.

Перш за все, праві сили активно змінюють політичну повістку. Теми, які раніше вважалися маргінальними або крайніми, нині стали частиною мейнстріму: антиміграційність, критика мультикультуралізму, обмеження ЛГБТ-прав, відмова від «ліберального глобалізму». Як вказують Бері і Макдональд: «праві не завжди перемагають на виборах, але майже завжди перемагають у боротьбі за визначення меж допустимого» [6, с. 27].

Другий аспект впливу – інституційна ерозія. Праві партії часто вдаються до підриву незалеж-

ності судів, зменшення ролі парламентського контролю, наступу на ЗМІ, прикриваючись волею «справжнього народу». Кольберт відзначає: «демократичні інструменти використовуються для авторитарного редизайну – і в цьому парадокс сучасного правого впливу» [11, с. 63].

Третій вимір – зовнішньополітичний. Праві сили формують нову архітектуру міжнародної політики, зокрема в питаннях євроскептицизму, переоцінки союзницьких відносин (особливо з США) і посилення державного суверенітету. У європейському контексті це означає кризу інтеграційних проектів, посилення національних парламентів, ревізію концепції «відкритих кордонів».

Україна, з огляду на війну, демонструє специфічний варіант правої мобілізації, який поєднує патріотизм, військову культуру та критичне ставлення до західного лібералізму. Верстюк підкреслює, що «український правий дискурс набуває нової легітимації не через етноцентризм, а через досвід колективного спротиву» [1, с. 74].

Популярність правих партій зумовлена цілою низкою факторів: соціально-економічна нестабільність: після фінансової кризи 2008 року, пандемії COVID-19 та повномасштабного вторгнення росії в Україну 2022 року зросла тривожність, яка сприяє радикалізації суспільств [16]; міграційна криза: наплив біженців із Близького Сходу та Африки викликав страх перед «культурним заміщенням» у Європі, що праві партії активно експлуатують [18]; делегітимація традиційних партій: скандали, неефективність і бюрократія посилили недовіру до політичного істеблішменту [4]; розвиток соцмереж: дозволив правим обійти традиційні ЗМІ, створивши власні інформаційні екосистеми.

Цифрові медіа стали середовищем поширення популістського дискурсу, підсилюючи ефект емоційної мобілізації [24]. Особливо важливим є чинник ресентименту – відчуття несправедливості щодо більшості, яке праві артикують у протиставленні до меншин.

Праві популістські партії дедалі частіше перетворюються з опозиційних сил на центральних акторів політичного процесу. Вони не лише користуються інструментами демократії, такими як вибори, референдуми чи парламентаризм, а й змінюють правила гри, трансформуючи політичні інститути під власну ідеологічну парадигму. Угорський «Фідес» на чолі з Віктором Орбаном реалізував глибоку конституційну реформу, спрямовану на концентрацію виконавчої влади та контроль над судами й медіа. У Польщі партія «Право і справедливість» (PiS) систематично підривала незалежність судової системи, що спричинило конфлікти з ЄС [9].

У Західній Європі також спостерігається посилення впливу правих: в Італії уряд Джорджії Мелоні

(«Брати Італії») продовжує риторику захисту національного суверенітету та «традиційних цінностей», легітимізуючи жорстку міграційну політику. У Франції Національне об'єднання Марін Ле Пен значно наростило електоральну підтримку, адаптуючи свої меседжі до мейнстримної риторики, залишаючи при цьому націоналістичне ядро.

В українському контексті після 2019 року праві партії (зокрема ВО «Свобода» та «Національний корпус») не потрапили до Верховної Ради. Проте їхній вплив виявляється на регіональному рівні та у сфері громадської активності – через ветеранські об'єднання, волонтерські мережі, а також участь у місцевих виборах. Із початком повномасштабної війни 2022 року ці сили активізували свою присутність у публічному просторі, трансформуючи патріотичний дискурс і використовуючи воєнну тематику як елемент політичної мобілізації [2].

Праві партії активно будують наратив «ми проти них»: «істинний народ» протиставляється «еліті», «імігрантам», «корупціонерам», «Західній бюрократії». Цей наратив ґрунтується на уявленнях про нібито втрачений «золотий вік», автентичність та право на культурну гомогенність [3].

Праві партії в Європі часто поєднують націоналізм із скептицизмом щодо глобалізації та євроінтеграції, що спостерігається у їх критиці ЄС та міжнародних угод [17]. При цьому дискурс формується так, щоб викликати почуття втрати і потреби відновлення національного суверенітету.

В Україні права риторика проявляється переважно у формі національно-патріотичних рухів. У 2012–2014 рр. партія «Свобода» мала парламентське представництво, але втратила підтримку через слабку інституційність [2]. «Національний корпус» і подібні організації мають символічний вплив, але не інтегровані у формальні політичні інститути.

Водночас, права риторика присутня і в дискурсі мейнстримних політиків, особливо в умовах війни: наголоси на героїзмі, етнокультурній ідентичності, протидії «зовнішньому ворогу». Це створює підґрунтя для подальшого проникнення правих тем у публічну політику.

На початку 2020-х років спостерігається низка суперечливих тенденцій у розвитку правих політичних сил. З одного боку, відбувається процес їхньої інституціоналізації та політичної інтеграції – наприклад, уряди в Італії, Угорщині, Польщі очолюють або включають представників правого спектра. З іншого боку – помітне радикалізування дискурсу, що часто включає елементи змовницьких теорій, антинаукових наративів і мілітаризації культури [14].

Важливою є також адаптація правих сил до нових технологій – використання ШІ для таргето-

ваної агітації, Telegram-каналів для побудови альтернативної інформаційної екосистеми, створення цифрових «інформаційних гетто» для електорату. Це вимагає оновлення підходів до боротьби з дезінформацією та захисту демократичного публічного простору.

Результати дослідження демонструють, що у період 2020–2024 років простежується інтенсивне зміцнення позицій правих сил у низці країн. Цей процес активізувався під впливом трьох ключових чинників: глобальної пандемії COVID-19, посилення геополітичної напруги (зокрема, повномасштабної війни росії проти України), а також зростання запиту на «сильну руку» та відчуття втрати національної ідентичності.

Емпіричні приклади підтверджують тенденцію до гібридизації правого дискурсу:

У Польщі правляча партія «Право і справедливість» (PiS) поєднує етноконсервативні наративи з політикою соціального протекціонізму, системно підриваючи незалежність судової влади та зміщуючи акценти в публічному дискурсі на питання «традиційної моралі» та релігії [6].

У Франції партія «Національне об'єднання» (колишній «Національний фронт») модернізувала власну комунікаційну стратегію, замінивши радикальну расову риторику на більш м'який культурний націоналізм, при цьому залишаючись рішуче антиіміграційною [12].

У США республіканський рух зазнав суттєвих змін під впливом адміністрації Дональда Трампа. Після 2020 року відбулася активізація правого популізму, який апелює до патріотизму, релігії та антиелітизму, а також просуває недовіру до медіа й виборчих інституцій [10].

В Україні, з початком повномасштабної війни, праві сили – зокрема ВО «Свобода», «Правий сектор» та «Нацкорпус» – активізувалися в патріотичному сегменті, змістивши акценти з критики влади на участь в обороні держави в складі ЗСУ, військової мобілізації та символічної репрезентації культурного спротиву [1].

Узагальнюючи результати, можна стверджувати, що сучасні праві партії не просто адаптуються до кризових умов, а активно формують нові контури політичної реальності: впливаючи на зміст політичного порядку денного, трансформуючи мову політики, зміцнюючи інструменти культурної гегемонії. Їхній успіх ґрунтується не лише на організаційній мобільності, а й на здатності апелювати до глибоких емоційних структур – страху, гніву, гордості та ностальгії.

Висновки. Результати проведеного дослідження дозволяють зробити низку узагальнень щодо історичної еволюції, ідеологічної трансформації та сучасного впливу правих політичних партій у світовому контексті.

По-перше, праві партії мають глибокі ідейні витоки, що сформувалися ще в епоху постреволуційної Європи. Від класичного консерватизму до націонал-популізму вони зберігали свою ключову функцію – захист соціального порядку, традиційних цінностей і державного суверенітету. Проте сучасна форма їхнього існування значною мірою відходить від класичних моделей, набуваючи рис гнучких, медіа залежних і часто антиінституційних політичних акторів.

По-друге, у період після 2020 року праві політичні сили демонструють не лише зростання електорального впливу, а й здатність трансформувати політичний порядок денний. Через комбінацію культурного націоналізму, популістської риторики, антиміграційної політики та критики ліберальних інституцій вони стали важливими агентами політичної конкуренції в Європі, США, а також в Україні.

По-третє, праві партії суттєво впливають на інституційну архітектуру сучасної демократії. Їхня діяльність сприяє поляризації суспільств, ерозії демократичних норм і зростанню недовіри до представницької системи. У країнах із нестабільною демократією (як, наприклад, Угорщина чи Польща) цей вплив інституціоналізується у вигляді змін до виборчого законодавства, втручання в судову систему або обмеження свободи слова.

По-четверте, емпіричні приклади з Польщі, Франції, США та України засвідчують здатність правих сил не лише адаптуватися до умов кризи, а й конструювати нові ідеологічні наративи, які активно конкурують за домінування в суспільному просторі. Це включає як оновлення традиційної символіки, так і впровадження цифрових технологій мобілізації.

Таким чином, праві політичні партії є важливим об'єктом сучасного політичного аналізу. Їхній вплив не обмежується виборчим успіхом – він охоплює мовні, інституційні та емоційно-культурні компоненти сучасної політики. Подальше дослідження правих ідей та практик є критично необхідним у контексті збереження демократичних інститутів та політичної стабільності у світі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Верстюк, І. (2024). Праві партії в Україні: війна, ідентичність та культурний консерватизм. *Українські політичні студії*. 31(1). С. 65–78.
2. Задорожній, А. (2022). Український правий спектр у післямайданний період. *Політична аналітика*. 3(12). С. 42–59.
3. Запорожець, М. (2024). Нові праві: ідентичність та ідеологія. *Politicus*. 18(1). С. 55–71.
4. Кіндратець, В. (2024). Популізм та криза легітимності у Східній Європі. *Українські політичні студії*. 9(1). С. 11–28.
5. Чолач Т., Гурик М., Ковтун І., (2025). Лібертаріанські вектори правих партій сучасності. Актуальні

проблеми філософії та соціології. Вип. 51. URL: http://apfs.nuova.od.ua/archive/51_2024/39.pdf

6. Berry, C., & Macdonald, K. (2022). *Mainstreaming the Far Right: Communication and the Normalization of Populism*. Palgrave Macmillan.

7. Böhmelt, T., & Ezrow, L. (2023). Right-Wing Populists and the Politics of Renegotiating International Environmental Agreements. *Global Environmental Politics*. URL: <https://direct.mit.edu/glep/article/25/1/21/127846/Right-Wing-Populists-and-the-Politics-of>

8. Filipović, A. (2021). Right-wing politics in Europe: Beyond populism. *CEU Political Review*. 16(2). Pp. 49–66.

9. Goldstein, J. (2021). The new right in Central Europe. *Central European Affairs*. 7(1). Pp. 23–41.

10. Judge, J. (2022). *Recasting Conservatism: Cultural Reaction in the 21st Century*. Polity Press.

11. Kolbert, E. (2023). Eastern Fronts of the Right: Security and Identity in Central Europe. *European Political Review*. 9(2). Pp. 53–69.

12. Miller-Idriss, C. (2020). *Hate in the Homeland: The New Global Far Right*. Princeton University Press.

13. Mudde, C. (2019). *The Far Right Today*. Polity Press.

14. Mudde, C., & Rovira Kaltwasser, C. (2021). Populism and the Pandemic: How Populists Respond to COVID-19. *Politics and Governance*. 9(2). Pp. 35–45.

15. Nguyen, H. et al. (2021). Emotion, Populism and Political Mobilization. *Political Psychology*. 42(1). Pp. 89–104.

16. Öniş, Z., & Kutlay, M. (2020). The global political economy of right-wing populism. *Globalizations*. 17(1). Pp. 1–17.

17. Rifà, E., Massachs, J., Cozzo, E., & Vicens, J. (2024). Far-right party influence on polarization dynamics in electoral campaign. URL: file:///C:/Users/Use/DESKTOP-JSTG44H/Downloads/Far-right_party_influence_on_polarization_dynamics.pdf

18. Vadhanavisala, N. (2020). Immigration fears and identity politics. *Journal of Social Identity*. 11(2). Pp. 147–164.

REFERENCES:

1. Verstiuk, I. (2024). Pravi partii v Ukraini: viina, identychnist ta kulturnyi konservatyzm. [Right-Wing Parties in Ukraine: War, Identity and Cultural Conservatism] *Ukrainski politychni studii*. 31(1). S. 65–78.
2. Zadorozhnii, A. (2022). Ukrainskyi pravyi spektr u pisliamaidannyi period. *Politychna analityka*. 3(12). S. 42–59.
3. Zaporozhets, M. (2024). Novi pravi: identychnist ta ideolohiia. [The New Right: Identity and Ideology] *Politicus*, 18(1), S. 55–71.
4. Kindratets, V. (2024). Populizm ta kryza lehytymnosti u Skhidnii Yevropi. [Populism and legitimacy crisis in Eastern Europe]. *Ukrainski politychni studii*, 9(1). S. 11–28.
5. Cholach T., Huryk M., Kovtun I., (2025). Liber-tarianski vektory pravykh partii suchasnosti. [Libertarian

vectors of modern right-wing parties]. Aktualni problemy filosofii ta sotsiologhii. Vyp. 51. URL: http://apfs.nuoua.od.ua/archive/51_2024/39.pdf

6. Berry, C., & Macdonald, K. (2022). Mainstreaming the Far Right: Communication and the Normalization of Populism. Palgrave Macmillan.

7. Böhmelt, T., & Ezrow, L. (2023). Right-Wing Populists and the Politics of Renegotiating International Environmental Agreements. *Global Environmental Politics*. URL: <https://direct.mit.edu/glep/article/25/1/21/127846/Right-Wing-Populists-and-the-Politics-of>

8. Filipović, A. (2021). Right-wing politics in Europe: Beyond populism. *CEU Political Review*. 16(2). Pp. 49–66.

9. Goldstein, J. (2021). The new right in Central Europe. *Central European Affairs*. 7(1). Pp. 23–41.

10. Judge, J. (2022). Recasting Conservatism: Cultural Reaction in the 21st Century. Polity Press.

11. Kolbert, E. (2023). Eastern Fronts of the Right: Security and Identity in Central Europe. *European Political Review*. 9(2). Pp. 53–69.

12. Miller-Idriss, C. (2020). Hate in the Homeland: The New Global Far Right. Princeton University Press.

13. Mudde, C. (2019). The Far Right Today. Polity Press.

14. Mudde, C., & Rovira Kaltwasser, C. (2021). Populism and the Pandemic: How Populists Respond to COVID-19. *Politics and Governance*. 9(2). Pp. 35–45.

15. Nguyen, H. et al. (2021). Emotion, Populism and Political Mobilization. *Political Psychology*. 42(1). Pp. 89–104.

16. Öniş, Z., & Kutlay, M. (2020). The global political economy of right-wing populism. *Globalizations*. 17(1). Pp. 1–17.

17. Rifà, E., Massachs, J., Cozzo, E., & Vicens, J. (2024). Far-right party influence on polarization dynamics in electoral campaign. URL: file:///C:/Users/Use.DESKTOP-JSTG44H/Downloads/Far-right_party_influence_on_polarization_dynamics.pdf

18. Vadhanavisala, N. (2020). Immigration fears and identity politics. *Journal of Social Identity*. 11(2). Pp. 147–164.

The role of right-wing political parties in world history: evolution, contemporary challenges and prospects

Huryk Myroslava Ivanivna

Candidate of Historical Sciences,
Associate Professor at the Serhiy
Konoval Department of Political Science
and Philosophy
West Ukrainian National University
Lvivska str., 10, Ternopil, Ukraine
ORCID: 0000-0001-5864-4931

Dzhugla Nadiya Volodymyrivna

Lecturer at the Serhiy Konoval
Department of Political Science
and Philosophy
West Ukrainian National University
Lvivska str., 10, Ternopil, Ukraine
ORCID: 0000-0002-5817-782

Melnychuk Ivanna Ivanivna

Student of the Specialty C2 "Political
Science"
West Ukrainian National University
Lvivska str., 10, Ternopil, Ukraine
ORCID: 0009-0001-6913-1354

The article examines the role of right-wing political parties in world political history, taking into account the modern transformations that these political forces have undergone after 2020. The relevance of the topic is due to the growing influence of right-wing parties in many countries, as well as their ability to transform political discourse, legitimizing the ideas of cultural nationalism, economic protectionism, anti-immigrant policies and authoritarian approaches within democratic procedures. Attention is drawn to the active use of digital platforms, especially social networks, as a tool for mobilizing the electorate, spreading ideology and forming new models of political leadership. Right-wing forces are increasingly abandoning traditional hierarchical structures, preferring flexible, horizontal and personalized forms of organization. The article also examines the impact of populist rhetoric, emotional mobilization, anti-system criticism, and mediatization of politics on the growth of the popularity of right-wing parties among broad segments of the population, in particular among youth and socially vulnerable groups who are looking for simple answers to complex socio-economic challenges.

The aim of the study is to identify historical patterns in the development of right-wing parties, characterize modern forms of their presence in the global political space, and assess the impact of these forces on democratic institutions, political stability, social values, and the legitimacy of the liberal order. The methodological basis includes comparative analysis, discursive analysis of political rhetoric, and content analysis of academic sources published in 2020–2024. The source base is modern Western research on the phenomenon of right-wing populism, media politics, crises of representation, transformations of democracy, and new forms of authoritarianism. As a result, it is proven that in the period after 2020, right-wing political forces demonstrate not only an increase in electoral influence, but also the ability to transform the political agenda. Through a combination of cultural nationalism, populist rhetoric, anti-migration policies, and criticism of liberal institutions, they have become important agents of political competition in Europe, the United States, and Ukraine. Right-wing parties are active agents of change that shape new ideas about politics, democracy, and identity in the 21st century.

Key words: right-wing parties, populism, conservatism, political ideology, democracy, identity, radicalism, political transformation.